

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

5. rujna 2024.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Restrukturiranje i likvidacija kreditnih institucija – Direktiva 2001/24/EZ – Članci 3. i 6. – Mjera restrukturiranja donesena u odnosu na kreditnu instituciju – Prijenos obveza i odgovornosti te kreditne institucije na ‚prijelaznu banku‘ prije podnošenja tužbe radi naplate potraživanja prema navedenoj kreditnoj instituciji – Ponovni prijenos nekih od tih obveza i odgovornosti na istu kreditnu instituciju – Pravo države članice u kojoj je pokrenut postupak o kojem je riječ (*lex concursus*) – Učinci mjere restrukturiranja u drugim državama članicama – Uzajamno priznavanje – Učinci nepoštovanja obveze objavljivanja mjere restrukturiranja – Članci 17., 21., 38. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima – Pravo vlasništva – Djelotvorna sudska zaštita – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EZ – Članak 6. stavak 1. – Nepoštene odredbe – Načela pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja – Svojstvo ‚prijelazne banke‘ u svrhu pasivne legitimacije”

U spojenim predmetima C-498/22 do C-500/22,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska), odlukama od 19. srpnja 2022., koje je Sud zaprimio 21. i 22. srpnja 2022., u postupcima

Novo Banco SA – Sucursal en España,

Banco de Portugal,

Fundo de Resolução

protiv

C. F. O. (C-498/22),

J. M. F. T.,

M. H. D. S. (C-499/22),

Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz SL (C-500/22),

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: C. Lycourgos, predsjednik vijeća, O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin i L. S. Rossi (izvjestiteljica), suci,

* Jezik postupka: španjolski

nezavisni odvjetnik: J. Richard de la Tour,

tajnik: L. Carrasco Marco, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka i nakon rasprave održane 26. listopada 2023.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Novo Banco SA – Sucursal en España, B. Fiestas Muñoz, N. Rodríguez Fernández, i A. Suberviola Pagola, *abogados*,
- za Banco de Portugal i Fundo de Resolução, C. García Vega i J. M. Rodríguez Cárcamo, *abogados*,
- za C. F. O., J. M. Arroyo Lorenzo, *abogado*, i I. C. Covadonga Juliá Corujo, *procuradora*,
- za J. M. F. T. i M. H. D. S., J. A. Ballesteros Garrido, *abogado*,
- za Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz SL, J. M. Aguado Maestro, *abogado*,
- za španjolsku vladu, L. Aguilera Ruiz i A. Gavela Llopis, u svojstvu agenata,
- za portugalsku vladu, P. Barros da Costa, M. Esménio i A. Rodrigues, u svojstvu agenata, uz asistenciju R. Esteves de Oliveira i P. Pinheiro, *advogados*,
- za Europski parlament, J. Etienne, P. López-Carceller i A. Tamás, u svojstvu agenata,
- za Vijeće Europske unije, G. Rugge i A. Westerhof Löfflerová, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, J. L. Buendía Sierra, A. Nijenhuis, N. Ruiz García i D. Triantafyllou, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 21. ožujka 2024.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjevi za prethodnu odluku odnose se na tumačenje članka 3. stavka 2. i članka 6. Direktive 2001/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. travnja 2001. o restrukturiranju i likvidaciji kreditnih institucija (SL 2001., L 125, str. 15.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 14.), članka 6. stavka 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24. i ispravak SL, 2024/90009, L), članaka 17., 21., 38. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) te načela pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja.

- 2 Zahtjevi su upućeni u okviru sporova između, s jedne strane, društva Novo Banco SA – Sucursal en España (u daljnjem tekstu: društvo Novo Banco), koji podupiru Banco de Portugal (Portugalska središnja banka) i Fundo de Resolução (Fond za sanaciju, Portugal) i, s druge strane, više klijenata društva Novo Banco, u vezi s utjecajem na različite ugovore o financijskim proizvodima i uslugama mjera restrukturiranja koje su donesene u odnosu na društvo Banco Espírito Santo SA (BES) koje je portugalska kreditna institucija, kao i na njegovu španjolsku podružnicu (u daljnjem tekstu: društvo BES Španjolska) čiji je sljednik društvo Novo Banco.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/24

- 3 Uvodne izjave 3., 4., 6., 7., 11., 12. i 16. Direktive 2001/24 glase kako slijedi:
- „3. Ova Direktiva je dio zakonodavnog okvira Zajednice određenog Direktivom 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 20. ožujka 2000. o osnivanju i obavljanju djelatnosti kreditnih institucija [(SL 2000., L 126, str. 1.)]. Iz toga proizlazi da sve dok djeluju, kreditne institucije i njihove podružnice čine jedinstveni subjekt koji podliježe nadzoru nadležnih tijela države u kojoj je izdano odobrenje za rad koje vrijedi na cijelom području [Europske] [z]ajednice.
4. Bilo bi posebno nepoželjno odstupiti od takvog jedinstva institucije i njezinih podružnica u slučajevima kada je potrebno donijeti mjere restrukturiranja ili pokrenuti likvidacijski postupak.
- [...]
6. Upravna ili pravosudna tijela matične države članice moraju imati isključivu ovlast odlučivati o mjerama restrukturiranja i njihovom provođenju koje su određene važećim zakonima i praksom dotične države članice. Zbog teškoća oko usklađivanja zakonodavstva i prakse u državama članicama, potrebno je da države članice međusobno priznaju mjere koje je svaka od njih poduzela kao bi se ponovno uspostavio održivi rad kreditnih institucija kojima su izdale odobrenje za rad.
7. Nužno je jamstvo da će mjere restrukturiranja koje donesu upravna ili pravosudna tijela matične države članice, kao i mjere koje donesu osobe ili tijela imenovane od strane tih tijela s ciljem upravljanja tim mjerama restrukturiranja, uključujući i mjere koje dozvoljavaju mogućnost obustave plaćanja, obustave mjera izvršavanja, ili smanjenje potraživanja, te svaku drugu mjeru koja bi mogla utjecati na postojeća prava trećih strana, biti učinkovite u svim državama članicama.
- [...]
11. Potrebno je obavijestiti treće strane o provedbi mjera restrukturiranja u državama članicama u kojima su smještene podružnice kada te mjere mogu spriječiti ostvarivanje njihovih prava.

12. Načelo jednakog postupanja prema vjerovnicima, u pogledu mogućnosti koje su im dostupne za pokretanje postupka, zahtijeva da upravna ili pravosudna tijela matične države članice donesu mjere potrebne da se vjerovnicima u državi članici domaćinu omogući ostvarenje njihovih prava za pokretanje postupka u utvrđenom vremenskom razdoblju.

[...]

16. Jednako postupanje prema vjerovnicima zahtijeva da kreditna institucija bude likvidirana u skladu s načelima jedinstva i univerzalnosti, što zahtijeva da upravna ili pravosudna tijela matične države članice imaju isključivu nadležnost i da njihove odluke budu priznate u svim ostalim državama članicama te da u njima mogu bez ikakvih formalnosti proizvesti iste učinke koje im pripisuje pravo matične države članice, osim ako ovom Direktivom nije predviđeno drukčije.”

4 Članak 1. stavak 1. Direktive 2001/24 glasi:

„Ova Direktiva primjenjuje se na kreditne institucije i njihove podružnice osnovane u državama članicama koje nisu države u kojima je njihovo sjedište, kako je određeno u članku 1. stavcima 1. i 3. Direktive 2000/12/EZ, pridržavajući se uvjeta i iznimaka utvrđenih u članku 2. stavku 3. te Direktive.”

5 U skladu s člankom 2. sedmom alinejom Direktive 2001/24 „mjere restrukturiranja” znači one „mjere čija je svrha očuvati ili obnoviti financijsko stanje neke kreditne institucije, a mogle bi utjecati na ranije stečena prava trećih strana, uključujući i mjere koje obuhvaćaju mogućnost privremene obustave plaćanja, privremene obustave mjera izvršenja ili smanjenje potraživanja”.

6 Glava II. te direktive, naslovljena „Mjere restrukturiranja”, sadržava njezine članke 3. do 8.

7 Člankom 3. navedene direktive naslovljenim „Donošenje mjera restrukturiranja – mjerodavno pravo”, određuje se:

„1. Upravna ili pravosudna tijela matične države članice jedina su ovlaštena odlučivati o provedbi jedne ili više mjera restrukturiranja u nekoj kreditnoj instituciji, uključujući i podružnice osnovane u drugim državama članicama.

2. Mjere restrukturiranja primjenjuju se u skladu sa zakonima, drugim propisima i postupcima koje se primjenjuju u matičnoj državi članici, osim ako je drukčije uređeno ovom Direktivom.

Mjere su u potpunosti učinkovite u skladu s pravom dotične države članice na cijelom području Zajednice bez dodatnih formalnosti, a odnose se također i na treće strane u drugim državama članicama, čak i kada propisi države članice domaćina, koja se na njih primjenjuju, ne predviđaju takve mjere, ili je njihova provedba podložna uvjetima koji nisu ispunjeni.

Mjere restrukturiranja proizvode učinke na cijelom području Zajednice kad i u državi članici u kojoj su donesene.”

8 Članak 6. iste direktive, naslovljen „Objavljivanje”, predviđa:

„1. Kada je vjerojatno da će provedba mjera restrukturiranja o kojima je donesena odluka u skladu s člankom 3. stavcima 1. i 2. utjecati na prava trećih strana u državi članici domaćinu i kada je moguće u matičnoj državi članici uložiti žalbu protiv odluke kojom se mjera nalaže, upravna ili pravosudna tijela matične države članice ili upravitelj ili bilo koja osoba ovlaštena da

to učini u matičnoj državi članici objavljuje izvadak iz odluke u *Službenom listu Europskih zajednica* te u dva nacionalna lista u svakoj od zemalja članica domaćina, posebno kako bi se omogućilo pravodobno ostvarenje prava na žalbu.

2. Izvadak iz odluke predviđen stavkom 1. dostavlja se prvom prilikom najprimjerenijim putem Uredu za službene publikacije Europskih zajednica, te u dva nacionalna lista u svakoj od zemalja članica domaćina.

3. Ured za službene publikacije Europskih zajednica objavljuje izvadak najkasnije u roku od dvanaest dana od njegove otpreme.

4. U izvatku iz odluke koji se objavljuje na službenom jeziku ili jezicima dotičnih država članica posebno se određuju namjena i pravna osnova donesene odluke, zatim rokovi za podnošenje žalbe, a posebno je potrebno jasno razumljivo navesti datume isteka rokova, te punu adresu tijela ili suda nadležnih za razmatranje žalbe.

5. Mjere restrukturiranja primjenjuju se bez obzira na mjere propisane stavcima od 1. do 3., te u cijelosti proizvode učinke u odnosu na vjerovnike, osim ako upravna ili pravosudna tijela matične države članice ili pravo te države koje regulira takve mjere predviđa drukčije.”

9 Člankom 32. Direktive 2001/24, naslovljenim „Sudski postupci u tijeku”, određuje se:

„Učinci mjera restrukturiranja ili postupka likvidacije na neki sudski postupak u tijeku u vezi s imovinom ili pravom kojeg je lišena kreditna institucija podliježu isključivo pravu države članice u kojoj je u tijeku neriješeni sudski postupak.”

Direktiva 2014/59/EU

10 Uvodnom izjavom 65. Direktiva 2014/59/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o uspostavi okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicijskih društava te o izmjeni Direktive Vijeća 82/891/EEZ i direktiva 2001/24/EZ, 2002/47/EZ, 2004/25/EZ, 2005/56/EZ, 2007/36/EZ, 2011/35/EU, 2012/30/EU i 2013/36/EU te uredbi (EU) br. 1093/2010 i (EU) br. 648/2012 Europskog parlamenta i Vijeća (SL 2014., L 173, str. 190. i ispravak SL 2015., L 216, str. 9.) propisuje se:

„Glavna svrha prijelazne institucije, kao institucije koja je u potpunom ili djelomičnom vlasništvu jednog ili više tijela javne vlasti ili koju kontrolira sanacijsko tijelo, bila bi osigurati nastavak pružanja osnovnih financijskih usluga klijentima propadajuće institucije i nastavak obavljanja osnovnih financijskih aktivnosti. Prijelaznom institucijom trebalo bi se upravljati kao solventnim subjektom s osiguranom trajnošću poslovanja te je vratiti što prije na tržište kada uvjeti za to budu prikladni i unutar roka utvrđenog ovom Direktivom ili je likvidirati ako nije solventna.”

11 Članak 83. Direktive 2014/59 naslovljen „Postupovne obveze sanacijskih tijela” predviđa sljedeće:

„1. Države članice osiguravaju da sanacijska tijela po poduzimanju mjere sanacije ispunjavaju zahtjeve iz stavaka 2., 3. i 4., čim je to objektivno moguće.

[...]

4. Sanacijsko tijelo objavljuje ili osigurava objavljivanje ili primjerka odluke ili instrumenta u skladu s kojim se mjera sanacije poduzima ili pisanu obavijest sa sažetkom učinaka mjere sanacije i pogotovo učinaka na male ulagače te, prema potrebi, uvjete i razdoblje suspenzije ili ograničenja iz članaka 69., 70. i 71., na sljedeće načine:

- (a) na svojoj službenoj internetskoj stranici;
- (b) na internetskoj stranici nadležnog tijela, ako ono nije sanacijsko tijelo, te na internetskoj stranici [Europskog nadzornog tijela za bankarstvo (EBA)];
- (c) na internetskoj stranici institucije u sanaciji;
- (d) ako su dionice ili drugi vlasnički instrumenti ili dužnički instrumenti institucije u sanaciji prihvaćeni radi trgovanja na uređenom tržištu, sredstva koja se upotrebljavaju za objavljivanje propisanih informacija u vezi s tom institucijom u sanaciji u skladu s člankom 21. stavkom 1. Direktive 2004/109/EZ Europskog parlamenta i Vijeća [od 15. prosinca 2004. o usklađivanju zahtjeva za transparentnošću u vezi s informacijama o izdavateljima čiji su vrijednosni papiri uvršteni za trgovanje na uređenom tržištu i o izmjeni Direktive 2001/34/EZ (SL 2004., L 390, str. 38.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 4., str. 73.)].

[...]"

- 12 Člankom 117. Direktive 2014/59, naslovljenim „Izmjene Direktive 2001/24/EZ”, u stavku 1. predviđa se dodavanje stavka 5. članku 1. Direktive 2001/24 u skladu s kojim se „[č]lanci 4. i 7. ove Direktive ne primjenjuju u slučajevima kada se primjenjuje članak 83. Direktive 2014/59/EU”.
- 13 Na temelju članka 130. stavka 1. Direktive 2014/59 rok za njezino prenošenje bio je utvrđen na 31. prosinca 2014.
- 14 U skladu s člankom 131. te direktive, ona je stupila na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*, odnosno 2. lipnja 2014.

Direktiva 93/13

- 15 Članak 3. stavak 1. Direktive 93/13 predviđa:
„Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.”
- 16 U članku 6. stavku 1. te direktive određuje se:
„Države članice utvrđuju da nepoštena odredbe upotrijebljene u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem nisu obvezujuće za potrošača, kako je predviđeno nacionalnim pravom, te da ugovor i dalje obvezuje stranke na temelju tih odredaba ako može i dalje važiti bez tih nepoštenih odredaba.”

- 17 Člankom 7. stavkom 1. navedene direktive predviđa se:

„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koji prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.”

Španjolsko pravo

- 18 Ley 6/2005 sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (Zakon 6/2005 o restrukturiranju i likvidaciji kreditnih institucija) od 22. travnja 2005. (BOE br. 97 od 23. travnja 2005., str. 13912.) prenio je Direktivu 2001/24 u španjolski pravni poredak.

- 19 Člankom 19. stavkom 1. tog zakona predviđa se:

„Kada je donesena mjera restrukturiranja ili pokrenut postupak likvidacije protiv kreditne institucije koja u jednoj državi članici Europske unije ima odobrenje za rad i koja ima barem jednu podružnicu ili pruža usluge u Španjolskoj, ta mjera ili postupak proizvode sve svoje učinke u Španjolskoj bez daljnjih formalnosti čim počnu proizvoditi učinke u državi članici u kojoj je mjera donesena ili u kojoj je postupak pokrenut.”

Portugalsko pravo

- 20 Članci 145-C i sljedeći Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (Opća pravila o financijskim i kreditnim institucijama), koji je odobren Decreto-Leijem [que] Aprova o Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (Uredba sa zakonskom snagom o uvođenju općih pravila o financijskim i kreditnim institucijama) od 31. prosinca 1992. (*Diário da República*, serija I-A, br. 301-A/2012, u daljnjem tekstu: RGICSF), uvedeni su Decreto-Leijem br. 31-A/2012 (Uredba sa zakonskom snagom br. 31-A/2012) od 10. veljače 2012. (*Diário da República*, 1. serija, br. 30 od 10. veljače 2012.). Ti članci uređuju mjere restrukturiranja i sanacije financijskih i kreditnih institucija.

Glavni postupci i prethodna pitanja

U predmetu C-498/22

- 21 Potrošač, osoba C. F. O., sklopila je 11. prosinca 2006. s društvom BES Španjolska ugovor o hipotekarnom zajmu koji je sadržavao tzv. „klauzulu o najnižoj kamatnoj stopi” kojom se određivala najniža kamatna stopa od 2 %.
- 22 Presudom od 9. svibnja 2013. Tribunal Supremo (Vrhovni sud, Španjolska) presudio je da je takva klauzula nepoštena zbog nedostatka transparentnosti. Osoba C. F. O. stoga je uputila zahtjev društvu BES Španjolska da prestane primjenjivati klauzulu o kojoj je riječ. Društvo BES Španjolska prestalo je primjenjivati tu klauzulu od lipnja 2013.
- 23 Primjenom RGICSF-a i u kontekstu ozbiljnih financijskih poteškoća društva BES, upravni odbor Portugalske središnje banke donio je odlukom od 3. kolovoza 2014., koja je izmijenjena odlukom od 11. kolovoza 2014. (u daljnjem tekstu: odluka iz kolovoza 2014.), tzv. „mjere sanacije” za tu kreditnu instituciju.

- 24 Odlukom iz kolovoza 2014. Portugalska središnja banka osnovala je „prijelaznu banku” ili „prijelaznu instituciju”, odnosno društvo Novo Banco, na koje su preneseni aktiva, pasiva i druge izvanbilančne stavke društva BES koji su opisani u Prilogu 2. navedenoj odluci.
- 25 U tom prilogu 2. bili su navedeni određeni elementi pasive koji su, međutim, bili isključeni iz prijenosa na društvo Novo Banco i koji su, prema tome, ostali u imovini društva BES. Među tim elementima pasive nalazili su se oni nabrojeni u stavku 1. točki (b) podtočki (v.) navedenog priloga 2., to jest „sve odgovornosti ili potencijalne obveze, osobito one koje proizlaze iz prijevara ili povrede regulatornih, kaznenih ili upravnih odluka”.
- 26 Nakon tog prijenosa, navedenog u točki 24. ove presude, društvo Novo Banco postalo je hipotekarni vjerovnik za ugovor o zajmu sklopljen 11. prosinca 2006. i počelo je osobi C. F. O. naplaćivati mjesečne rate otplate tog zajma.
- 27 Banco de España (Španjolska središnja banka) objavila je 3. listopada 2014. obavijest u *Boletínu del Estado* u kojoj se navodi da je odlukom iz kolovoza 2014. Portugalska središnja banka na društvo BES primijenila mjeru sanacije koja uključuje djelomičan prijenos poslovanja potonjeg na društvo Novo Banco, koje bez prekida nastavlja redovno poslovanje društva BES, pri čemu se smatralo da je riječ o mjeri restrukturiranja u smislu članka 2. Direktive 2001/24.
- 28 Portugalska središnja banka donijela je 29. prosinca 2015. dvije odluke o izmjeni i pojašnjenju Priloga 2. odluci iz kolovoza 2014. (u daljnjem tekstu: odluke od 29. prosinca 2015.).
- 29 U odlukama od 29. prosinca 2015. bilo je među ostalim pojašnjeno da „konkretno, počevši od tog dana, sljedeći elementi pasive društva BES nisu [bili] preneseni na društvo Novo Banco: [...] (v) potraživanja i naknade povezane sa zahtijevanim poništenjem određenih odredbi iz ugovorâ o zajmu u kojima je društvo BES bilo zajmodavac”.
- 30 Nakon objave presude od 21. prosinca 2016., Gutiérrez Naranjo i dr. (C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980), osoba C. F. O. uputila je u siječnju 2017. zahtjev za povrat iznosa koje je društvo BES Španjolska primilo primjenom „klauzule o najnižoj kamatnoj stopi” iz hipotekarnog zajma.
- 31 Dopisom od 21. ožujka 2017. društvo Novo Banco odbilo je taj zahtjev jer je društvo BES Španjolska postupalo potpuno transparentno u pogledu informacija o toj „klauzuli o najnižoj kamatnoj stopi”, koje su bile priopćene u ponudi potpisanoj 24. studenoga 2006.
- 32 Osoba C. F. O. podnijela je 4. svibnja 2017. tužbu protiv društva Banco Novo kojom je zahtijevala, s jedne strane, da se ta klauzula proglasi ništavom zbog toga što je nepoštena i, s druge strane, da se društvu Novo Banco naloži da joj vrati iznose koji su neosnovano plaćeni primjenom te klauzule.
- 33 Društvo Novo Banco isticalo je nedopuštenost te tužbe zbog nedostatka pasivne legitimacije jer potraživanje koje je moglo nastati u korist osobe C. F. O., a koje se odnosi na povrat iznosa plaćenih društvu BES Španjolska na temelju primjene predmetne „klauzule o najnižoj kamatnoj stopi”, nije preneseno na njega u okviru mjera restrukturiranja koje je Portugalska središnja banka donijela u odnosu na društvo BES.
- 34 Prvostupanjski sud i, u žalbenom postupku, Audiencia Provincial (Provincijski sud, Španjolska) odbili su prigovor koji je istaknulo društvo Novo Banco te su prihvatili tužbu koju je podnijela osoba C. F. O.

- 35 Društvo Novo Banco stoga je podnijelo žalbu u kasacijskom postupku Tribunalu Supremo (Vrhovni sud), sudu koji je uputio zahtjev za prethodnu odluku, koji je prihvatio zahtjev Portugalske središnje banke i Fonda za sanaciju da interveniraju u potporu toj žalbi.
- 36 Sud koji je uputio zahtjev ističe, kao prvo, da su mjere restrukturiranja donesene u pogledu društva BES obuhvaćene pravom Unije, kao što je to Sud već presudio u presudi od 5. svibnja 2022., BPC Lux 2 i dr. (C-83/20, EU:C:2022:346, t. 28. do 30.), tako da treba smatrati da se situacija o kojoj je riječ u glavnom postupku odnosi na provedbu tog prava u smislu članka 51. stavka 1. Povelje.
- 37 Kao drugo, podsjeća na to da, iako je utvrđeno da odluka iz kolovoza 2014. i one od 29. prosinca 2015. predstavljaju mjere restrukturiranja u smislu Direktive 2001/24, kao što je to Sud presudio u presudi od 29. travnja 2021., Banco de Portugal i dr. (C-504/19, EU:C:2021:335), i iako te odluke mogu utjecati na treće osobe, navedene odluke nisu bile objavljene, suprotno onomu što se zahtijeva člankom 6. stavcima 1. do 4. te direktive. U tom pogledu, taj sud naglašava da su informacije o krizi društva BES i osnivanju društva Novo Banco koje je Portugalska središnja banka objavila na svojim internetskim stranicama na engleskom i portugalskom jeziku te u španjolskim medijima bile vrlo općenite i da na temelju tih informacija klijenti o kojima je riječ nisu mogli utvrditi elemente pasive koji su isključeni iz prijenosa i saznati za ograničenje svojih prava koje je podrazumijevalo to isključenje. Osim toga, priopćenja društva Novo Banco namijenjena njegovim klijentima više su se odnosila na isključivanje svake pretpostavke prema kojoj bi na te klijente mogle utjecati predmetne mjere restrukturiranja. Nadalje, sud koji je uputio zahtjev ističe da ni obavijest koju je objavila Španjolska središnja banka, navedena u točki 27. ove presude, ne ispunjava uvjete koji se zahtijevaju tom odredbom.
- 38 To neobjavljivanje koje se zahtijeva u skladu s člankom 6. stavcima 1. do 4. Direktive 2001/24 spriječilo je gotovo sve klijente društva o kojem je riječ koji borave u Španjolskoj da podnesu tužbu protiv odluka Portugalske središnje banke te su zbog toga podnijeli tužbe protiv društva Novo Banco koje je, međutim, istaknulo prigovor nedopuštenosti jer predmetnim mjerama o restrukturiranju nije prenesena obveza povrata iznosa koje su ti klijenti platili zbog primjene nepoštene odredbe.
- 39 Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev članak 6. stavak 5. Direktive 2001/24, u skladu s kojim se mjere restrukturiranja primjenjuju i proizvode učinke bez obzira na mjere objavljivanja propisane člankom 6. stavcima 1. do 3. te direktive, ne smije dopustiti da se u državi članici domaćinu dulje vrijeme ne objave ograničenja ili gubitak prava koja se tim mjerama nalažu klijentima subjekta o kojem je riječ, kao ni pravni lijekovi i postupci koje ti klijenti imaju na raspolaganju.
- 40 Stoga, sud koji je uputio zahtjev pita može li činjenica da obveza, navedena u članku 3. stavku 2. Direktive 2001/24, da se u državi članici domaćinu priznaju učinci mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici biti u skladu s načelom djelotvorne sudske zaštite iz članka 47. Povelje, sa zabranom svake diskriminacije na temelju državljanstva, predviđenom u članku 21. stavku 2., kao i načelom pravne sigurnosti ako takve mjere nisu objavljene na način koji se zahtijeva u članku 6. stavcima 1. do 4. te direktive.
- 41 Kao treće, sud koji je uputio zahtjev napominje da je društvo Novo Banco meritorno odgovorilo na zahtjev za povrat koji mu je uputila osoba C. F. O., ističući da je „banka [djelovala] potpuno transparentno”. Stoga je osoba C. F. O. podnijela tužbu jer je sa sigurnošću smatrala da je društvo

Novo Banco, kao bankovna institucija koju nadzire javno tijelo koje djeluje u skladu s pravom Unije, preuzelo sve obveze i odgovornosti društva BES Španjolska u vezi s ugovorom o kojem je riječ.

- 42 Stoga, sud koji je uputio zahtjev pita se je li – u situaciji u kojoj je potrošač koji boravi u državi članici domaćinu svoja legitimna očekivanja mogao temeljiti na postupanju prijelazne banke koja je pod nadzorom javnog tijela matične države članice – obveza priznavanja učinaka mjera restrukturiranja, navedena u članku 3. stavku. 2. Direktive 2001/24, u skladu s člankom 47. Povelje i načelom pravne sigurnosti.
- 43 Naposljetku, kao četvrto, sud koji je uputio zahtjev pita se o zakonitosti, s obzirom na pravo Unije, osobito s obzirom na članak 6. stavak 1. Direktive 93/13, „fragmentacije” ugovornog odnosa koja proizlazi iz mjera restrukturiranja o kojima je riječ u glavnom postupku. Naime, prema mišljenju tog suda, dok predmetni potrošač ima obveze prema društvu Novo Banco, pri čemu mu plaća mjesečne rate hipotekarnog zajma iz ugovora koji je prvotno sklopio s društvom BES Španjolska, društvo Novo Banco oslobođeno je obveze povrata iznosa plaćenih društvu BES Španjolska primjenom predmetne „klauzule o najnižoj kamatnoj stopi”, što dovodi do toga da taj potrošač snosi štetne posljedice nepoštene odredbe jer, u svakom slučaju, ne može ishoditi povrat tih iznosa od društva BES zbog njegove insolventnosti.
- 44 U tom kontekstu sud koji je uputio zahtjev smatra dvojbenim to da prava potrošača nemaju prednost pred stabilnošću financijskog sustava. U tom pogledu, ističe da je u presudi od 21. prosinca 2016., Gutiérrez Naranjo i dr. (C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980) Sud odlučio da se članku 6. stavku 1. Direktive 93/13 protivi sudska praksa Tribunala Supremo (Vrhovni sud) kojom se ograničavaju restitucijski učinci poništenja odredbi „o najnižoj kamatnoj stopi” u ugovorima koje je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem kako bi se zajamčila stabilnost španjolskog financijskog sustava koji se tada nalazio u teškoj krizi.
- 45 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev smatra da bi priznavanje učinaka mjera restrukturiranja koje u praksi predmetnom potrošaču ne omogućuju ostvarivanje prava na povrat iznosa plaćenih zbog primjene nepoštene odredbe, iako je taj potrošač istodobno i dalje dužan u cijelosti plaćati mjesečne rate hipotekarnog zajma koji je ugovorio, moglo predstavljati neproporcionalno zadiranje u pravo vlasništva navedenog potrošača, protivno članku 17. Povelje.
- 46 U tim je okolnostima Tribunal Supremo (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju učinci odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice koja nije objavljena kako je propisano člankom 6. stavicama 1. do 4. Direktive 2001/24 u skladu s temeljnim pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. [Povelje], općim načelom pravne sigurnosti te načelom jednakosti i zabranom svake diskriminacije na temelju državljanstva iz članka 21. stavka 2. Povelje?
2. Je li u skladu s temeljnim pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje i općim načelom pravne sigurnosti tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice kojom su određene obveze i odgovornosti izuzete iz prijenosa redovnog poslovanja i niza imovinskih elemenata banke na koju se primjenjuju mjere restrukturiranja na „prijelaznu banku” ako je samo naknadno postupanje ‚prijelazne banke’,

koja je pod nadzorom tijela javne vlasti koje primjenjuje pravo Unije, među potrošačima u državi članici domaćinu stvorilo legitimno očekivanje da je preuzela pasivu koja odgovara odgovornostima i obvezama koju je banka na koju se primjenjuju mjere restrukturiranja imala u odnosu na potrošače?

3. Je li u skladu s temeljnim pravom na vlasništvo iz članka 17. Povelje, načelom visoke razine zaštite potrošača iz članka 38. Povelje, člankom 6. stavkom 1. Direktive [93/13] i općim načelom pravne sigurnosti tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju učinci odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice kojom se na 'prijelaznu banku' prenosi položaj vjerovnika u ugovoru o hipotekarnom zajmu, ali se propadajućoj banci ostavlja obveza da zajmoprimcu potrošaču nadoknadi iznose naplaćene primjenom nepoštene odredbe iz tog ugovora?"

U predmetu C-499/22

- 47 Osobe J. M. F. T. i M. H. D. S. otvorile su račun za vrijednosne papire te su s društvom BES Španjolska sklopile ugovor o upravljanju portfeljima ulaganja.
- 48 Dana 3. listopada 2007. sklopili su netipski financijski ugovor (u daljnjem tekstu: NFU) s društvom BES Španjolska, koji je bio složeni rizični financijski proizvod, s promjenjivom kamatnom stopom indeksiranom s obzirom na dionice drugih kreditnih institucija. NFU je istekao 11. listopada 2014., datum na koji ga je društvo Novo Banco raskinuo i zatvorio uz gubitak, a to je društvo u međuvremenu postalo sljednik društva BES Španjolska.
- 49 Osobe J. M. F. T. i M. H. D. S. također su s društvom BES Španjolska sklopile 28. travnja 2008. ugovor o strukturiranom financijskom proizvodu koji je istekao 28. travnja 2013. i koji je to društvo zatvorilo s gubitkom.
- 50 U kolovožu 2014. osoba J. M. F. T. primila je nekoliko dopisa od društva Novo Banco u kojima se navode, slijedom odluka koje je Portugalska središnja banka donijela u pogledu društva BES, nastavak bankarskih odnosa između klijenata društva BES Španjolska i novog subjekta, odnosno društva Novo Banco, te izvadci o financijskom stanju NFU-a.
- 51 Osobe J. M. F. T. i M. H. D. S. podnijele su 17. travnja 2017. tužbu protiv društva Novo Banco u kojoj su, kao glavno, zahtijevali poništenje dvaju financijskih ugovora zbog mane volje prilikom davanja suglasnosti zbog nedostatnih informacija koje im je dostavilo društvo BES Španjolska, kao i za povrat iznosa koje je svaka strana primila, uvećanih za kamate računajući od dana svakog plaćanja. Podredno, osobe J. M. F. T. i M. H. D. S. zahtijevale su da se društvu Novo Banco naloži da im naknadi gubitke nastale kupnjom dvaju predmetnih financijskih proizvoda, uvećane za kamate obračunane po zakonskoj kamatnoj stopi računajući od dana obavijesti o toj tužbi.
- 52 Društvo Novo Banco istaknulo je prigovor nedopuštenosti navedene tužbe zbog nedostatka pasivne legitimacije jer potraživanje koje je moglo nastati u korist osoba J. M. F. T. i M. H. D. S., a koje se odnosi na povrat iznosa koje su potonje osobe platile za financijske proizvode zbog moguće ništavosti ugovora ili na naknadu štete za gubitke pretrpljene zbog toga što ti klijenti nisu bili obaviješteni o rizicima predmetnih financijskih instrumenata, nije bilo preneseno na društvo Novo Banco u okviru mjera restrukturiranja koje je Portugalska središnja banka donijela u odnosu na društvo BES.
- 53 Tužba je prihvaćena u prvostupanjskom postupku.

- 54 Audiencia Provincial (Provincijski sud) prihvatila je žalbu koju je podnijelo društvo Novo Banco i to u dijelu u kojem se odnosila na ugovor sklopljen 28. travnja 2008. jer je društvo BES Španjolska taj ugovor zatvorilo 28. travnja 2013., odnosno prije osnivanja društva Novo Banco u okviru mjera restrukturiranja društva BES. Prema mišljenu tog suda, riječ je stoga o transakciji koja je iscrpila svoje učinke prije tih mjera, tako da nikakva obveza ili odgovornost koja proizlazi iz tog ugovora nije prenesena na prijelaznu banku.
- 55 S druge strane, Audiencia Provincial (Provincijski sud) potvrdila je presudu donesenu u prvom stupnju u dijelu u kojem se odnosila na NFU, čije je upravljanje i zatvaranje u listopadu 2014. vodilo društvo Novo Banco. Taj je sud također naveo da odlukom iz kolovoza 2014. iz prijenosa nije bio isključen strukturirani financijski proizvod kao što je NFU, nego dužnički instrumenti koje su izdale institucije društva BES.
- 56 Tribunal Supremo (Vrhovni sud), kojem su podnesene žalbe protiv te presude, među kojima je i žalba društva Novo Banco, a koje podupiru Portugalska središnja banka i Fond za sanaciju, pita se o zakonitosti obveze priznavanja, u državi članici domaćinu, učinaka mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici, navedenih u članku 3. stavku 2. Direktive 2001/24, s obzirom na odredbe i načela prava Unije navedene u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-498/22, uz iznimku Direktive 93/13, i na temelju razloga koji su u biti istovjetni onima koji su sažeti u točkama 37. do 42. ove presude, a odnose se na tu odluku kojom se upućuje prethodno pitanje.
- 57 U tim je okolnostima Tribunal Supremo (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju učinci odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice koja nije objavljena kako je propisano člankom 6. stavcima 1. do 4. [te] direktive [...] u skladu s temeljnim pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (Povelja), općim načelom pravne sigurnosti te načelom jednakosti i zabranom svake diskriminacije na temelju državljanstva iz članka 21. stavka 2. Povelje?
2. Je li u skladu s temeljnim pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. Povelje i općim načelom pravne sigurnosti tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju učinci odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice kojom su određene obveze i odgovornosti izuzete iz prijenosa redovnog poslovanja i niza imovinskih elemenata banke na koju se primjenjuju mjere restrukturiranja na ‚prijelaznu banku‘ ako je sâmo naknadno postupanje ‚prijelazne banke‘, koja je pod nadzorom tijela javne vlasti koje primjenjuje pravo Unije, među potrošačima u državi članici domaćinu stvorilo legitimno očekivanje da je preuzela pasivu koja odgovara odgovornostima i obvezama koju je banka na koju se primjenjuju mjere restrukturiranja imala u odnosu na potrošače?
3. Je li u skladu s temeljnim pravom na vlasništvo iz članka 17. Povelje, načelom visoke razine zaštite potrošača iz članka 38. Povelje i općim načelom pravne sigurnosti tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju učinci odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice kojom se na ‚prijelaznu banku‘ prenosi položaj vjerovnika u ugovornim odnosima sklopljenim s bankom na koju se

primjenjuju mjere restrukturiranja, ali se propadajućoj banci ostavlja obveza da potrošaču vrati iznose koje je platio u okviru ugovora poništenih zbog mane volje prilikom davanja suglasnosti koja je uzrokovana time što banka nije pružila dovoljno informacija?”

U predmetu C-500/22,

- 58 Društvo Proyectos, Obras y Servicios de Badajoz SL (u daljnjem tekstu: POSB) kupilo je 17. studenoga 2014. na sekundarnom tržištu nadređenu obveznicu „Senior Bond NB 6,875 %, maturity July 2016” koja je dospjela 15. srpnja 2016. za iznos od 100 000 eura.
- 59 Tu je obveznicu izdalo društvo BES, ali u trenutku kad ju je POSB kupio posredstvom trećeg investicijskog društva, taj je instrument nadređenog potraživanja bio dio imovine društva Novo Banco na koje je prenesen na temelju odluke iz kolovoza 2014.
- 60 U srpnju 2015. društvo Novo Banco isplatilo je društvu POSB prinos na obveznice za razdoblje 2014./2015.
- 61 Kada je navedena obveznica dospjela, društvo Novo Banco nije društvu POSB isplatilo prinos na obveznice za razdoblje 2015./2016., niti mu je vratilo nominalnu vrijednost te obveznice.
- 62 U odgovoru na POSB-ovu pritužbu, društvo Novo Banco navelo je da se odbijanje plaćanja temelji na odlukama od 29. prosinca 2015., kojima je Portugalska središnja banka elemente pasive povezane s tom obveznicom s društva Novo Banco „ponovno prenijela” na društvo BES. Naime, tim se odlukama predviđalo, među ostalim, „ponovno prenošenje” nepodređenih obveznica s društva Novo Banco na društvo BES, uključujući prava i odgovornosti koje proizlaze iz nadređenih dužničkih instrumenata navedenih u prilogu 2B navedenih odluka među kojima je bila „Senior Bond NB 6,875 % maturity July 2016”.
- 63 Društvo POSB je 25. lipnja 2017. podnijelo tužbu protiv društva Novo Banco koja se odnosila na isplatu prinosa na tu obveznicu za razdoblje 2015./2016. i povrat iznosa koji odgovara nominalnoj vrijednosti obveznice.
- 64 Društvo Novo Banco istaknulo je prigovor nedopuštenosti te tužbe zbog nedostatka pasivne legitimacije jer su dijelovi pasive povezani s navedenom obveznicom bili „ponovno preneseni” na društvo BES.
- 65 Prvostupanjski sud i, u žalbenom postupku, Audiencia Provincial (Provincijski sud) odbili su prigovor koji je istaknulo društvo Novo Banco i prihvatili su tužbu.
- 66 Tribunal Supremo (Vrhovni sud), kojem je društvo Novo Banco podnijelo žalbu, a koje podupiru Portugalska središnja banka i Fond za sanaciju, pita se, kao prvo, o zakonitosti obveze priznavanja, u državi članici domaćinu, učinaka mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici, navedenih u članku 3. stavku 2. Direktive 2001/24, s obzirom na članak 47. Povelje i načela pravne sigurnosti i jednakosti, kao i načelo zabrane svake diskriminacije na temelju državljanstva iz članka 21. stavka 2. Povelje, na temelju razloga koji su u biti istovjetni onima sažetima u točkama 37. do 40. ove presude, koji se odnose na odluku kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku u predmetu C-498/22.

- 67 Kao drugo, sud koji je uputio zahtjev ističe da držanje obveznice nadređenog potraživanja daje društvu POSB zaštitu temeljnog prava vlasništva priznatog u članku 17. Povelje. Međutim, prema mišljenju tog suda, „ponovni prijenos” na društvo BES odgovornosti i obveza povezanih s tom obveznicom u praksi dovodi do oduzimanja prava vlasništva društva POSB jer je društvo BES nesolventna banka koja nema svoje imovine.
- 68 Doduše, sud koji je uputio zahtjev navodi da je u potpunosti svjestan činjenice da temeljno pravo priznato člankom 17. Povelje nije apsolutno pravo i da se nositelju takvog prava može oduzeti vlasništvo zbog javnog interesa u slučajevima i pod uvjetima koje propisuje zakon i ako se pravodobno isplati pravična naknada za oduzimanje tog vlasništva.
- 69 Sud koji je uputio zahtjev ističe da je jedan od tih slučajeva slučaj dioničara i vjerovnika u kojem su donesene mjere sanacije u pogledu nesolventne banke. Međutim, napominje da društvo POSB nije ni dioničar ni vjerovnik društva BES, nego je u trenutku kupnje obveznice nadređenog potraživanja postao vjerovnik kapitalizirane i solventne banke, odnosno društva Novo Banco.
- 70 Prema tome, sud koji je uputio zahtjev smatra da oduzimanje vlasništva društva POSB bez pravodobne i pravične naknade, na temelju ovlasti „ponovnog prenošenja” koje su Portugalskoj središnjoj banci dodijeljene odlukom tog istog tijela koja nije bila objavljena kako se zahtijeva Direktivom 2001/24 može predstavljati povredu načela pravne sigurnosti i neproporcionalno zadiranje u temeljno pravo na vlasništvo propisano člankom 17. Povelje.
- 71 U tim je okolnostima Tribunal Supremo (Vrhovni sud) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Je li tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju učinci odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice koja nije objavljena kako je propisano člankom 6. stavicama 1. do 4. Direktive 2001/24 u skladu s temeljnim pravom na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. [Povelje], općim načelom pravne sigurnosti te načelom jednakosti i zabranom svake diskriminacije na temelju državljanstva iz članka 21. stavka 2. Povelje?
2. Je li u skladu s temeljnim pravom na vlasništvo iz članka 17. Povelje i općim načelom pravne sigurnosti tumačenje članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 koje podrazumijeva da se u državi članici domaćinu priznaju učinci odluke nadležnog upravnog tijela matične države članice kojom su na propadajuću banku na koju su primijenjene mjere sanacije ponovno prenesene obveze i odgovornosti koje proizlaze iz obveznice nadređenog potraživanja koju je kupila treća strana ako su te obveze i odgovornosti bile dio imovine „prijelazne banke”?”

Postupak pred Sudom

- 72 U skladu s člankom 54. Poslovnika Suda, predsjednik Suda odlukom od 27. rujna 2022. odlučio je spojiti predmete C-498/22 do C-500/22 u svrhu pisanog i usmenog dijela postupka, kao i donošenja presude.

O prethodnim pitanjima

O prvim pitanjima u predmetima C-498/22 do C-500/22

- 73 Svojim prvim pitanjima u predmetima C-498/22 do C-500/22 sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 2. i članak 6. Direktive 2001/24, u vezi s člankom 21. stavkom 2. i člankom 47. prvim stavkom Povelje, kao i načelom pravne sigurnosti, tumačiti na način da im se protivi to da, u slučaju neobjavljivanja koje je predviđeno u članku 6. stavku 1. te direktive, sud države članice koja nije matična država članica prizna učinke mjere restrukturiranja koja je donesena prije pokretanja postupka pred tim sudom u odnosu na kreditnu instituciju i kojom se djelomično prenose obveze i odgovornosti potonje na prijelaznu banku.
- 74 Kao što to ističe sud koji je uputio zahtjev, nesporno je da odluka iz kolovoza 2014. i one od 29. prosinca 2015. koje je Portugalska središnja banka donijela u pogledu društva BES i kojima je dio aktive i pasive te kreditne institucije prenesen na prijelaznu banku, odnosno društvo Novo Banco, predstavljaju mjere restrukturiranja u smislu Direktive 2001/24.
- 75 Ta direktiva, kako osobito proizlazi iz njezinih uvodnih izjava 4. i 16., temelji se na načelima jedinstva i univerzalnosti i uspostavlja kao načelo međusobno priznanje mjera restrukturiranja i postupaka likvidacije, kao i njihovih učinaka (vidjeti u tom smislu presudu od 29. travnja 2021., Banco de Portugal i dr., C-504/19, EU:C:2021:335, t. 33.), a da joj pritom nije cilj uskladiti nacionalna zakonodavstva u tom području (vidjeti u tom smislu presudu od 13. rujna 2022., Banka Slovenije, C-45/21, EU:C:2022:670, t. 121. i navedenu sudsku praksu).
- 76 Naime, na temelju članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24 mjere restrukturiranja u načelu se primjenjuju u skladu s pravom matične države članice. S jedne strane, iz drugog stavka te odredbe proizlazi da takve mjere proizvode učinke u skladu s pravom dotične države na cijelom području Unije bez dodatnih formalnosti, a odnose se također i na treće strane u drugim državama članicama, čak i kada propisi države članice domaćina, koji se na njih primjenjuju, ne predviđaju takve mjere, ili je njihova provedba podložna uvjetima koji nisu ispunjeni. S druge strane, u skladu s trećim podstavkom navedene odredbe, mjere restrukturiranja proizvode učinke u cijeloj Uniji kad i u državi članici u kojoj su donesene.
- 77 Tako se tim odredbama predviđa da se, u načelu, pravom države članice u kojoj je pokrenut postupak (*lex concursus*) uređuju mjere restrukturiranja kreditnih institucija kao i njihovi učinci, osim u iznimnim slučajevima koji zahtijevaju da se u određenim slučajevima, izričito predviđenima Direktivom 2001/24, primijeni neizbježno ograničavanje načela o potrebi primjene prava matične države članice (vidjeti u tom smislu presudu od 29. travnja 2021., Banco de Portugal i dr., C-504/19, EU:C:2021:335, t. 34. i 35., kao i navedenu sudsku praksu).
- 78 Kad je riječ o objavi takvih mjera restrukturiranja, najprije valja istaknuti da na temelju članka 6. stavka 1. Direktive 2001/24, kada je vjerojatno da će provedba mjera restrukturiranja o kojima je donesena odluka u skladu s člankom 3. stavcima 1. i 2. te direktive utjecati na prava trećih strana u državi članici domaćinu i kada je moguće u matičnoj državi članici uložiti žalbu protiv odluke kojom se mjera nalaže, upravna ili pravosudna tijela matične države članice ili upravitelj ili bilo koja osoba ovlaštena da to učini u matičnoj državi članici objavljuje izvadak iz odluke u *Službenom listu Europske unije* te u dvama nacionalnim listovima u svakoj od zemalja članica domaćina, posebno kako bi se omogućilo pravodobno ostvarenje prava na žalbu.

- 79 Članak 6. stavak 1. Direktive 2001/24 stoga obvezu objave mjera restrukturiranja uvjetuje ispunjenjem dvaju kumulativnih uvjeta. S jedne strane, time da bi se tim mjerama moglo utjecati na prava trećih osoba u državi članici domaćinu i, s druge strane, time da mora postojati pravni lijek u matičnoj državi članici protiv odluke kojom se nalažu navedene mjere.
- 80 Kao što to smatra sud koji je uputio zahtjev, čini se da su ti uvjeti ispunjeni kad je riječ o mjerama restrukturiranja o kojima je riječ u glavnim postupcima. Naime, s jedne strane, kao što to portugalska vlada potvrđuje u svojim pisanim očitovanjima i u skladu s odredbama RGICSF-a, protiv odluke Portugalske središnje banke o donošenju takvih mjera može se u Portugalu podnijeti pravni lijek pod uvjetima predviđenima zakonodavstvom o upravnim sporovima. S druge strane, te mjere mogu utjecati na pojedince u glavnim postupcima, koji svi imaju boravište ili sjedište u državi članici domaćinu, kao i na klijente kreditne institucije koja je bila predmet tih mjera.
- 81 Stoga u okviru ovih zahtjeva za prethodnu odluku nije nužno razmotriti valjanost takvih uvjeta s obzirom na članak 47. Povelje.
- 82 Nadalje, u skladu s člankom 6. stavkom 4. Direktive 2001/24, na nadležnim tijelima matične države članice je da u izvatku iz odluke objave namjenu i pravnu osnovu donesene odluke, zatim rokove za podnošenje žalbe, a posebno je potrebno jasno i razumljivo navesti datume isteka rokova, te punu adresu tijela ili suda nadležnih za razmatranje žalbe.
- 83 Budući da se obveza nadležnih tijela matične države članice da objave, među ostalim, podatke koji se odnose na rokove za podnošenje žalbe, može logično odnositi samo na žalbe koje se mogu podnijeti u toj državi članici, valja smatrati da je cilj članka 6. stavaka 1. do 4. Direktive 2001/24 urediti obavješćivanje vjerovnika kreditne institucije o kojoj je riječ kako bi im se omogućilo da u matičnoj državi članici ostvare svoje pravo na pravni lijek protiv odluka kojima se određuju mjere restrukturiranja te institucije, uz poštovanje načela jednakog postupanja prema tim vjerovnicima, kako je navedeno u uvodnoj izjavi 12. te direktive.
- 84 Naposljetku, bitno je podsjetiti na to da se na temelju članka 6. stavka 5. Direktive 2001/24, mjere restrukturiranja primjenjuju bez obzira na mjere propisane stavcima od 1. do 3. tog članka, te u cijelosti proizvode učinke u odnosu na vjerovnike, osim ako upravna ili pravosudna tijela matične države članice ili pravo te države koje regulira takve mjere predviđa drukčije.
- 85 Iz toga slijedi da neobjavljivanje mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici, u skladu s pravilima i postupcima predviđenima u članku 6. stavcima 1. do 4. Direktive 2001/24, nema za učinak dovođenje u pitanje načela jedinstva i univerzalnosti, kao i uzajamnog priznavanja učinaka tih mjera u državi članici domaćinu, kako su navedena u točkama 75. i 76. ove presude. Takvo neobjavljivanje stoga ne može dovesti ni do nevaljanosti tih mjera ni do neprimjenjivosti njihovih učinaka u državi članici domaćinu.
- 86 S obzirom na navedeno, valja utvrditi da se Direktivom 2001/24 samo isključuje mogućnost da se neobjavljivanje mjera restrukturiranja može sankcionirati njihovim poništavanjem ili neprimjenjivošću njihovih učinaka u državi članici domaćinu a da se pritom ne predviđaju, ni *a fortiori* usklađuju, druge vrste sankcija. Slijedom toga, zadaća je unutarnjeg pravnog poretka svake države članice da uredi postupovna pravila namijenjena zaštiti prava koja pojedinci uživaju na temelju prava Unije. Međutim, ta postupovna pravila ne smiju biti nepovoljnija od onih koja se tiču sličnih pravnih lijekova predviđenih za zaštitu prava koja proizlaze iz unutarnjeg pravnog

poretka (načelo ekvivalentnosti) i ne smiju učiniti gotovo nemogućim ili pretjerano teškim izvršavanje prava predviđenog pravnim poretkom Unije (načelo djelotvornosti) (presuda od 20. rujna 2018., Rudigier, C-518/17, EU:C:2018:757, t. 61. i navedena sudska praksa).

- 87 Valja također podsjetiti na to da su države članice prilikom provođenja prava Unije obvezne osigurati poštovanje prava na djelotvoran pravni lijek iz članka 47. prvog stavka Povelje koje potvrđuje načelo djelotvorne sudske zaštite (presuda od 15. travnja 2021., État belge (Elementi nastali nakon odluke o transferu), C-194/19, EU:C:2021:270, t. 43.).
- 88 Kao što je to pojašnjeno u točki 83. ove presude, cilj objave predviđene u članku 6. Direktive 2001/24 jest osigurati, u matičnoj državi članici, zaštitu prava zainteresiranih osoba na pravni lijek protiv odluka kojima se nalažu mjere restrukturiranja kreditne institucije, među kojima osobito onih vjerovnika te institucije sa sjedištem u državi članici domaćinu.
- 89 Iz toga slijedi da, kada mjere restrukturiranja nisu bile objavljene u skladu sa zahtjevima iz članka 6. Direktive 2001/24, pravo matične države članice mora omogućiti osobama na čija prava zajamčena pravom Unije takve mjere utječu i koje imaju poslovni nastan ili koje borave u državi članici domaćinu, da protiv tih mjera podnesu pravni lijek u razumnom roku od trenutka kada su o tim mjerama obaviještene, kada su za njih saznale ili od trenutka kada su za njih trebale znati.
- 90 U tom je pogledu Sud priznao da je s pravom Unije spojivo utvrđivanje razumnih prekluzivnih rokova za podnošenje pravnih sredstava u interesu pravne sigurnosti kojom se štite i zainteresirana osoba i tijelo o kojem je riječ (vidjeti u tom smislu presudu od 24. ožujka 2009., Danske Slagterier, C-445/06, EU:C:2009:178, t. 32. i navedenu sudsku praksu). Sud je također presudio da se ne može smatrati pretjeranim otežavanjem to da rok za podnošenje pravnog sredstva počinje teći od dana od kojeg je zainteresirana osoba saznala ili, barem, trebala saznati, za mjere koje joj štete (vidjeti u tom smislu presudu od 7. studenoga 2019., Flausch i dr., C-280/18, EU:C:2019:928, t. 55. i navedenu sudsku praksu).
- 91 Stoga, sud koji je uputio zahtjev mora osobito uzeti u obzir, s jedne strane, i neovisno o okolnosti da, kao što je to istaknuo nezavisni odvjetnik u točkama 77. i 86. svojeg mišljenja, odredbe Direktive 2014/59 nisu primjenjive na glavne postupke, informacije koje su portugalska tijela objavila u skladu s člankom 83. stavkom 4. te direktive, kao i informacije koje su dostavili društva BES i/ili Novo Banco, kako bi se utvrdio trenutak od kojeg su klijenti u glavnim postupcima saznali ili trebali saznati za odluke Portugalske središnje banke. S druge strane, sud koji je uputio zahtjev morat će uzeti u obzir očitovanja portugalske vlade, koja su, ako je primjenjivo, potvrđena sudskom praksom sudova matične države članice, prema kojima postupovno pravo te države članice jamči da se, u slučaju neobjavljivanja upravnog akta, poput odluke Portugalske središnje banke o restrukturiranju kreditne institucije, protiv tog akta može podnijeti pravni lijek od trenutka kada su oštećene osobe saznale ili morale saznati za taj akt ili njegovu provedbu, ovisno o tome što nastupi ranije.
- 92 Osim toga, članku 47. prvom stavku Povelje ne protivi se određivanje razumnih rokova za podnošenje pravnog lijeka radi osporavanja odluke nacionalnog tijela kojom se provodi pravo Unije i kojom se može povrijediti jedno od prava koja pojedinci imaju na temelju prava Unije.
- 93 Usto, ni taj članak 47., ni načelo djelotvornosti ne nalažu da pravni lijek predviđen pravom matične države članice protiv odluke kojom nacionalno tijelo donosi mjeru restrukturiranja mora imati suspenzivan učinak na temelju kojeg se učinci te odluke automatski odgađaju do okončanja postupka povodom takvog pravnog sredstva.

- 94 Nadalje, kad je riječ o načelu nediskriminacije na temelju državljanstva koje je zajamčeno člankom 21. stavkom 2. Povelje, nije ni navedeno ni dokazano da se priznavanje učinaka mjera restrukturiranja u državi članici domaćinu, kako je propisano na temelju članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24, različito primjenjuje ovisno o državljanstvu pojedinca.
- 95 Naposljetku, kad je riječ o načelu pravne sigurnosti, valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, to načelo zahtijeva, s jedne strane, da su pravna pravila jasna i precizna i, s druge strane, da je njihova primjena za osobe predvidljiva, osobito kada za pojedince i poduzetnike mogu imati nepovoljne posljedice. Preciznije, navedeno načelo zahtijeva da propis omogućava zainteresiranim osobama da znaju točan opseg obveza koje im taj propis nalaže i da potonje osobe mogu nedvojbeno znati svoja prava i obveze te da se posljedično mogu ponašati u skladu s njima (vidjeti u tom smislu presudu od 29. travnja 2021., Banco de Portugal i dr., C-504/19, EU:C:2021:335, t. 51. i navedenu sudsku praksu).
- 96 U ovom slučaju, s jedne strane, u skladu s odredbama Direktive 2001/24, država članica domaćin mora na svojem državnom području osigurati, bez ikakvih daljnjih formalnosti, priznavanje učinaka mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici, neovisno o okolnosti da one nisu bile predmet objave predviđene u članku 6. stavku 1. te direktive. S druge strane, valja utvrditi da su, u trenutku kada su klijenti društva Novo tijekom 2017. podnijeli svoje tužbe španjolskim sudovima, mjere restrukturiranja bile predmet različitih mjera oglašavanja, koje su osigurala i portugalska i španjolska tijela. Iz toga proizlazi da su, pod uvjetom da to provjeri sud koji je uputio zahtjev, klijenti društva Novo Banco u trenutku podnošenja svojih tužbi raspolagali svim elementima potrebnima za donošenje, uz potpuno poznavanje činjenica, odluke o tome hoće li podnijeti te tužbe, kao i za utvrđivanje sa sigurnošću subjekta protiv kojeg su potonje trebale biti podnesene.
- 97 S obzirom na prethodna razmatranja, na prva pitanja valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 2. i članak 6. Direktive 2001/24, u vezi s člankom 21. stavkom 2. i člankom 47. prvim stavkom Povelje, kao i načelom pravne sigurnosti, treba tumačiti na način da im se ne protivi to da, u slučaju neobjavlivanja koje je predviđeno u članku 6. stavku 1. te direktive, sud države članice koja nije matična država članica prizna učinke mjere restrukturiranja koja je donesena u odnosu na kreditnu instituciju prije pokretanja postupka pred tim sudom i kojom se djelomično prenose obveze i odgovornosti potonje na prijelaznu banku.

O drugim pitanjima u predmetima C-498/22 i C-499/22

- 98 Svojim drugim pitanjima u predmetima C-498/22 i C-499/22 sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 2. Direktive 2001/24, u vezi s člankom 47. prvim stavkom Povelje, kao i načelom pravne sigurnosti, tumačiti na način da mu se protivi priznavanje, u državi članici domaćinu, učinaka mjere restrukturiranja koja je donesena u matičnoj državi članici u odnosu na kreditnu instituciju i kojom se djelomično prenose obveze i odgovornosti potonje na prijelaznu banku koja je pod nadzorom javnog tijela koje primjenjuje pravo Unije, kada klijenti te prijelazne banke tvrde da su imali legitimna očekivanja da je navedena prijelazna banka, uzimajući u obzir njezino kasnije postupanje, također preuzela i pasivu koja se odnosi na odgovornosti i obveze koje je ta kreditna institucija imala prema potrošačima.
- 99 Uvodno valja istaknuti da se to pitanje temelji na pretpostavci prema kojoj su klijenti prijelazne banke, kao što je društvo Novo Banco, čiji je kapital privremeno držalo javno tijelo države članice radi njezine dugoročne privatizacije, ovlašteni pozvati se na načelo zaštite legitimnih očekivanja u pogledu te prijelazne banke.

- 100 Prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, načelo zaštite legitimnih očekivanja jedno je od temeljnih načela Unije (presuda od 26. srpnja 2017., *Europa Way i Persidera*, C-560/15, EU:C:2017:593, t. 79. i navedena sudska praksa) koje moraju poštovati institucije Europske unije, ali i države članice kada donose mjere kojima se provodi pravo Unije, a osobito u izvršavanju svojih ovlasti koje im povjeravaju direktive Unije (vidjeti u tom smislu presude od 26. srpnja 2017., *Europa Way et Persidera*, C-560/15, EU:C:2017:593, t. 79. i od 17. studenoga 2022., *Avicarvil Farms*, C-443/21, EU:C:2022:899, t. 38. i navedenu sudsku praksu).
- 101 Pravo oslanjanja na to načelo proširuje se na svakog pojedinca kojemu je upravno tijelo stvorilo legitimna očekivanja temeljena na preciznim jamstvima koja mu je ono pružilo (presuda od 9. srpnja 2015., *Salomie i Oltean*, C-183/14, EU:C:2015:454, t. 44. i od 20. siječnja 2022., *Air Berlin*, C-165/20, EU:C:2022:42, t. 51. i navedena sudska praksa).
- 102 Suprotno tomu, Sud je odbio priznati pravo na pozivanje na to načelo protiv subjekta privatnog prava, a u svrhu ostvarivanja prava na odbitak pretporeza (vidjeti u tom smislu presudu od 21. veljače 2018., *Kreuzmayr*, C-628/16, EU:C:2018:84, t. 47.) ili u okviru spora između isključivo nacionalnih upravnih tijela (vidjeti u tom smislu presudu od 31. ožujka 2022., *Smetna palata na Republika Bulgaria*, C-195/21, EU:C:2022:239, t. 65. i navedenu sudsku praksu), tako da se pravo pojedinca da se pozove na navedeno načelo u pravu Unije proteže samo na precizna jamstva koja mu je dalo javno tijelo.
- 103 U ovom slučaju, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 98. svojeg mišljenja, smatrati da je prijelazna banka, poput društva *Novo Banco*, upravno tijelo koje provodi pravo Unije, iako je osnovana u obliku privatnopravne kreditne institucije koja nema nikakvu ovlast koja odstupa od općeg prava radi obavljanja zadaće pružanja javne usluge, prelazilo bi slučajeve u kojima se pojedinac može pozvati na načelo zaštite legitimnih očekivanja. Okolnost da je kapital te kreditne institucije privremeno kontroliralo javno tijelo, poput *Fonda za sanaciju*, radi njezine privatizacije, ne može izmijeniti taj zaključak. Naime, sama ta okolnost ne pretvara kreditnu instituciju koja djeluje na konkurentnom tržištu bankarskih i financijskih usluga u nacionalno upravno tijelo.
- 104 Stoga, na druga pitanja u predmetima C-498/22 i C-499/22 valja odgovoriti tako da članak 3. stavak 2. Direktive 2001/24, u vezi s člankom 47. prvim stavkom Povelje i načelom pravne sigurnosti, treba tumačiti na način da se pojedinci ne mogu pozvati na načelo zaštite legitimnih očekivanja u odnosu na prijelaznu banku koja je privatnopravno tijelo koje nema ovlasti koje odstupaju od općeg prava, osnovanu na temelju mjere restrukturiranja kreditne institucije čiji su oni prvotno bili klijenti, kako bi tražili da se utvrdi odgovornost te prijelazne banke na temelju predugovornih i ugovornih obveza povezanih s ugovorima koji su prethodno sklopljeni s tom kreditnom institucijom. Sama okolnost da je tu kreditnu instituciju radi privatizacije privremeno kontroliralo tijelo javne vlasti ne može pretvoriti tu kreditnu instituciju, koja djeluje na konkurentnom tržištu bankarskih i financijskih usluga, u nacionalno upravno tijelo.

O trećim pitanjima u predmetima C-498/22 i C-499/22 i drugo pitanje u predmetu C-500/22

- 105 Trećim pitanjima u predmetima C-498/22 i C-499/22, kao i drugim pitanjem u predmetu C-500/22, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 17. Povelje i načelo pravne sigurnosti tumačiti na način da im se protivi priznavanje, u državi članici domaćinu, učinaka mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici na temelju Direktive 2001/24 kojima se predviđa osnivanje prijelazne banke i zadržavanje u pasivi banke na koju se odnose te mjere

obveze plaćanja iznosa dugovanih na temelju predugovorne ili ugovorne odgovornosti. Nadalje, u predmetima C-498/22 i C-499/22 sud koji je uputio zahtjev pita se je li takvo priznavanje u skladu s člankom 38. Povelje kao i, u predmetu C-498/22, s člankom 6. stavkom 1. Direktive 93/13.

- 106 Najprije, valja odbiti argumentaciju na koju se osobito poziva društvo Novo Banco, a koja se temelji na nedopuštenosti trećeg pitanja postavljenog u predmetu C-499/22 zbog toga što se to pitanje odnosi samo na načelo navedeno u članku 38. Povelje, s obzirom na to da nijedna odredba sekundarnog prava u području zaštite potrošača, uključujući Direktivu 93/13, nije primjenjiva u ovom slučaju. Naime, s jedne strane, priznavanje u državi članici domaćinu učinaka mjere restrukturiranja kreditne institucije, donesene u matičnoj državi članici, kojom se prenosi obveza iz članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24, predstavlja provedbu prava Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje. Ona se stoga primjenjuje na glavni postupak u predmetu C-499/22 te je na navedeno pitanje potrebno meritorno odgovoriti. S druge strane, i u svakom slučaju, iz samog teksta potonjeg pitanja proizlazi da sud koji je uputio zahtjev pita Sud ne samo o poštovanju načela navedenog u članku 38. Povelje, nego i o poštovanju prava na vlasništvo, kako je zajamčeno člankom 17. Povelje.
- 107 Stoga valja redom razmotriti treba li članak 17. Povelje, načelo pravne sigurnosti, članak 38. Povelje i članak 6. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da im se protivi priznavanje učinaka mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici na temelju Direktive 2001/24, kojima se predviđa osnivanje prijelazne banke i zadržavanje obveze plaćanja iznosa dugovanih na temelju predugovorne ili ugovorne odgovornosti u pasivi banke na koju se odnose te mjere.

Članak 17. Povelje

- 108 U skladu s člankom 17. stavkom 1. Povelje svatko ima pravo na vlasništvo nad svojom na zakonit način stečenom imovinom, koristiti je, njome raspolagati i ostaviti je u nasljedstvo, te vlasništvo nikomu ne može biti oduzeto, osim u javnom interesu u slučajevima i pod uvjetima koje propisuje zakon, ako se pravodobno isplati pravična naknada za gubitak vlasništva. Kad je riječ o uživanju prava vlasništva, ono može biti uređeno zakonom u mjeri u kojoj je to potrebno radi općeg interesa. Osim toga, u skladu s člankom 52. stavkom 1. Povelje, ostvarivanje prava i sloboda priznatih tom Poveljom, poput prava na vlasništvo, može se ograničiti pod uvjetom da su ta ograničenja predviđena zakonom, da se njima poštuje bit tih prava i tih sloboda te da su ona, podložno načelu proporcionalnosti, potrebna i da zaista odgovaraju ciljevima u općem interesu koje priznaje Unija ili potrebi zaštite prava i sloboda drugih osoba.
- 109 Kad je riječ, kao prvo, o zaštiti koja se dodjeljuje člankom 17. stavkom 1. Povelje, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, ta se zaštita odnosi na imovinska prava iz kojih, sukladno pravnom sustavu o kojem je riječ, proizlazi stečeni pravni položaj koji omogućuje autonomno korištenje tih prava njihovom nositelju u vlastitu korist (vidjeti u tom smislu presudu od 1. kolovoza 2022., HOLD Alapkezelő, C-352/20, EU:C:2022:606, t. 72. i navedenu sudsku praksu). Tako je Sud prihvatio da dionice ili obveznice kojima se može trgovati na tržištima kapitala čine takva prava koja mogu uživati zaštitu zajamčenu člankom 17. stavkom 1. Povelje (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2022., BPC Lux 2 i dr., C-83/20, EU:C:2022:346, t. 40. i 43.).
- 110 Stoga je potrebno provjeriti odnosi li se situacija o kojoj je riječ u svakom od glavnih postupaka na pravo koje ima imovinsku vrijednost, iz čega proizlazi stečeni pravni položaj koji omogućuje autonomno korištenje tih prava njihovom nositelju u vlastitu korist.

- 111 Najprije, kad je riječ o nadređenoj obveznici koju je društvo POSB kupilo na sekundarnom tržištu kapitala, o kojoj je riječ u glavnom postupku u predmetu C-500/22, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 109. ove presude, nema sumnje da takva nadređena obveznica, osobito zato što u načelu dovodi do isplate godišnjih prinosa na obveznice i, u konačnici, povrata svoje nominalne vrijednosti, ima imovinsku vrijednost i svojem nositelju daje stečeni pravni položaj koji omogućuje autonomno korištenje prava koja iz toga proizlaze.
- 112 Nadalje, kad je riječ o tražbini u glavnom postupku u predmetu C-498/22, iz sudske prakse Europskog suda za ljudska prava koja se odnosi na članak 1. Dodatnog protokola br. 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, potpisane u Parizu 20. ožujka 1952., proizlazi da pojam „imovina” može obuhvaćati i „postojeće vlasništvo”, kao i „imovinske vrijednosti”, uključujući tražbine na temelju kojih zainteresirana osoba može tvrditi da ima barem „legitimna očekivanja” da će ostvariti djelotvorno uživanje prava na vlasništvo. Ako je predmetni imovinski interes tražbina, može se smatrati „imovinskom vrijednošću” samo ako ima dovoljnu pravnu osnovu, a osobito kada je potvrđena ustaljenom sudskom praksom (vidjeti u tom smislu presudu ESLJP-a od 28. rujna 2004., Kopecký protiv Slovačke, CE:ECHR:2004:0928JUD004491298, t. 35. i 52.; ESLJP, 20. ožujka 2018., Radomilja i dr. protiv Hrvatske, CE:ECHR:2018:0320JUD003768510, t. 142.).
- 113 Kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 111. svojeg mišljenja, tražbina o kojoj je riječ u glavnom postupku u predmetu C-498/22 povezana je s načelnom obvezom kreditne institucije da vrati kamate naplaćene na temelju „klauzule o najnižoj kamatnoj stopi” koja je proglašena nepoštenom i koja se nalazi u ugovoru o hipotekarnom zajmu sklopljenom s potrošačem, a da se pritom ne može ograničiti povrat tih kamata na razdoblje nakon proglašenja nepoštenosti te odredbe, u skladu sa sudskom praksom o tumačenju članka 6. stavka 1. Direktive 93/13 (vidjeti u tom smislu presude od 21. prosinca 2016., Gutiérrez Naranjo i dr., C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980, t. 61. i 62., i od 15. lipnja 2023., Bank M. (Posljedice poništenja ugovora), C-520/21, EU:C:2023:478, t. 57. i 58.). Iz toga slijedi da bi imatelj te tražbine mogao u najmanju ruku tvrditi da ima „legitimna očekivanja” da će ostvariti stvarno uživanje prava vlasništva, tako da može uživati zaštitu zajamčenu člankom 17. stavkom 1. Povelje.
- 114 Naposljetku, kad je riječ o tražbini u glavnom postupku u predmetu C-499/22, odnosno onoj povezanoj s pogrešnim predugovornim informacijama o rizicima koje je sadržavao financijski instrument koji su ugovorile osobe J. M. F. T. i M. H. D. S. s društvom BES, s obzirom na to da dostatnost informacija prije sklapanja ugovora treba biti predmet sudske ocjene s obzirom na okolnosti svakog pojedinog slučaja, kako u pogledu njihove točnosti tako i u pogledu njihova opsega, na sudu koji je uputio zahtjev je da ispita ispunjava li ta tražbina uvjete predviđene u točki 110. ove presude i, osobito, je li nacionalna sudska praksa kojom se za kreditnu instituciju propisuje obveza davanja informacija prije sklapanja ugovora dovoljno utvrđena kako bi osoba koja se poziva na povredu takve obveze mogla imati „legitimno očekivanje” da će ostvariti stvarno uživanje navedene tražbine.
- 115 Kao drugo, kad je riječ o pitanju dovodi li, u pogledu tražbina, priznavanje u državi članici domaćinu učinaka mjera restrukturiranja donesenih u odnosu na društvo BES, u skladu s člankom 3. stavkom 2. Direktive 2001/24, do oduzimanja vlasništva u smislu članka 17. stavka 1. druge rečenice Povelje ili je slično propisu koji se odnosi na uživanje prava vlasništva, u smislu članka 17. stavka 1. treće rečenice Povelje, Sud je presudio da kada matična država članica donosi mjere restrukturiranja, kojima se, među ostalim, predviđa prijenos dijelova aktive kreditne institucije na prijelaznu banku, one predstavljaju propis o uživanju prava vlasništva u smislu

potonje odredbe, kojim se može povrijediti pravo vlasništva vjerovnika te kreditne institucije, kao što su imatelji obveznica, čije tražbine nisu prenesene na tu prijelaznu banku (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2022., BPC Lux 2 i dr., C-83/20, EU:C:2022:346, t. 50.).

- 116 Okolnost da su učinci mjera restrukturiranja postali primjenjivi u državi članici domaćinu na temelju obveze uzajamnog priznavanja tih mjera, obveze koja proizlazi iz članka 3. stavka 2. Direktive 2001/24, ne mijenja tu analizu, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti istaknuo u točki 117. svojeg mišljenja.
- 117 Preostaje provjeriti jesu li, u skladu s člankom 17. stavkom 1. trećom rečenicom, u vezi s člankom 52. stavkom 1. Povelje, učinci mjera restrukturiranja u državi članici domaćinu na temelju kojih se tražbine o kojima je riječ u glavnom postupku prenose u pasivu društva BES Španjolska, predviđeni zakonom, poštuju li bitan sadržaj prava na vlasništvo i jesu li proporcionalni, pri čemu se treba s obzirom na opći interes na koji se poziva kako bi se opravdale takve mjere restrukturiranja osigurati poštovanje načela proporcionalnosti predviđenog u članku 52. stavku 1. Povelje (vidjeti po analogiji presudu od 21. svibnja 2019., Komisija/Mađarska (Plodouživanja na poljoprivrednim zemljištima), C-235/17, EU:C:2019:432, t. 88. i 89.).
- 118 U ovom slučaju, prije svega, ograničenja prava vjerovnika kreditne institucije koja sadržavaju predmetne mjere restrukturiranja, kao i priznavanje njihovih učinaka u državi članici domaćinu proizlaze kako iz odredbi Direktive 2001/24, tako i iz nacionalnog zakonodavstva kojim je ta direktiva prenesena, u Portugalu RGICSF-om na temelju kojeg su te mjere donesene ili u Španjolskoj Zakonom 6/2005, na temelju kojeg su učinci navedenih mjera priznati u toj državi članici. Osim toga, iako je točno da je, kad je riječ o tražbini u glavnom postupku u predmetu C-500/22, koje je društvo BES bilo lišeno na temelju odluke iz kolovoza 2014., ta tražbina bila ponovno prenesena, s retroaktivnim učinkom, u pasivu društva BES na temelju odluka od 29. prosinca 2015., proizlazi da je mogućnost izmjene s retroaktivnim učinkom istih mjera bila posebno predviđena ne samo relevantnim odredbama RGICSF-a, nego i u odluci iz kolovoza 2014., a da Direktiva 2001/24, u skladu sa sudskom praksom, nije bila prepreka takvoj izmjeni koju je provela matična država članica (vidjeti u tom smislu presudu od 29. travnja 2021., Banco de Portugal i dr., C-504/19, EU:C:2021:335, t. 61. i navedenu sudsku praksu). Iz toga slijedi da su ograničenja prava vjerovnika kreditne institucije o kojoj je riječ predviđena zakonom u smislu članka 52. stavka 1. Povelje.
- 119 Nadalje, budući da mjere restrukturiranja kreditne institucije o kojoj je riječ, kao i priznavanje njihovih učinaka u državi članici domaćinu ne predstavljaju oduzimanje vlasništva, nego, kao što je to navedeno u točki 115. ove presude, propis o uživanju prava vlasništva, one ne mogu ugroziti bitan sadržaj prava vlasništva ili samu njegovu bit (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2022., BPC Lux 2 i dr. (C-83/20, EU:C:2022:346, t. 53.).
- 120 Nadalje, valja utvrditi da donošenje tih mjera i priznavanje njihovih učinaka u državi članici domaćinu, kako proizlaze iz Direktive 2001/24, odgovara ciljevima od općeg interesa koje priznaje Unija, u smislu članka 17. stavka 1. treće rečenice i članka 52. stavka 1. Povelje. Naime, kao što je to Sud već presudio, donošenje takvih mjera u bankarskom sektoru odgovara cilju od općeg interesa koji Unija slijedi, odnosno cilju osiguranja stabilnosti bankovnog sustava, osobito europodručja, i izbjegavanja sistemskog rizika (vidjeti u tom smislu presude od 20. rujna 2016., Ledra Advertising i dr./Komisija i ESB, C-8/15 P do C-10/15 P, EU:C:2016:701, t. 71. i 72. i od 5. svibnja 2022., BPC Lux 2 i dr., C-83/20, EU:C:2022:346, t. 54. i navedenu sudsku praksu).

- 121 Naposljetku, kad je riječ o pitanju prekoračuju li ograničenja koja sadržavaju mjere restrukturiranja, kao i priznavanje njihovih učinaka u državi članici domaćinu na izvršavanje prava iz članka 17. stavka 1. Povelje ono što je nužno za postizanje ciljeva u općem interesu o kojima je riječ u glavnom postupku, važno je podsjetiti na to da, s jedne strane, vodeći računa o konkretnim gospodarskim okolnostima, države članice raspolažu širokom marginom prosudbe kad donose odluke u gospodarskom području te su u najboljem položaju za utvrđivanje mjera kojima se može postići traženi cilj (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2022., BPC Lux 2 i dr., C-83/20, EU:C:2022:346, t. 55. i navedenu sudsku praksu).
- 122 U tom pogledu, kao što je to nezavisni odvjetnik u biti naveo u točki 119. svojeg mišljenja, mjere restrukturiranja imaju smisla samo ako se provede sortiranje između elemenata aktive i pasive nesolventne kreditne institucije, odnosno u ovom slučaju društva BES, kako bi se ostvarili ciljevi u općem interesu koji se tim mjerama nastoje postići, odnosno kako bi se osigurala stabilnost bankarskog sustava i izbjegao sistemski rizik.
- 123 S druge strane, kao što su to španjolska i portugalska vlada u biti istaknule u svojim pisanim očitovanjima, te mjere, kao i priznavanje njihovih učinaka u državi članici domaćinu očito su u skladu s načelom proporcionalnosti, s obzirom na to da na temelju odredbi RGICSF-a vjerovnici čija tražbine nisu prenesene na prijelaznu banku imaju pravo primiti iznos koji nije manji od onog koji bi trebali primiti da je predmetna kreditna institucija bila likvidirana u okviru redovnog postupka zbog insolventnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 5. svibnja 2022., BPC Lux 2 i dr., C-83/20, EU:C:2022:346, t. 58.).
- 124 S obzirom na to, valja podsjetiti na to da tražbina o kojoj je riječ u glavnom postupku u predmetu C-500/22 proizlazi iz kupoprodajnog ugovora sklopljenog s društvom Novo Banco, a ne s društvom BES, čiji je predmet bila obveza koja je na dan sklapanja tog ugovora bila dio imovine društva Novo Banco na temelju odluke iz kolovoza 2014., s obzirom na to da je pasiva povezana s tom obvezom postala dio pasive društva BES tek na temelju odluka od 29. prosinca 2015.
- 125 Točno je, kao što je to navedeno u točki 118. ove presude, da Direktiva 2001/24 nije prepreka tomu da matična država članica izmijeni, čak i s retroaktivnim učinkom, zakonodavstvo koji se primjenjuje na mjere restrukturiranja.
- 126 Međutim, iz toga ne slijedi automatski da se takvim retroaktivnim mjerama restrukturiranja ni u kojem slučaju ne može povrijediti pravo vlasništva, kako je zajamčeno člankom 17. Povelje. Naime, u skladu s člankom 52. stavkom 1. Povelje i kao što je to navedeno u točki 117. ove presude, te mjere restrukturiranja moraju poštovati načelo proporcionalnosti, pri čemu se s obzirom na opći interes na koji se poziva kako bi se opravdale takve mjere treba osigurati poštovanje tog načela.
- 127 U ovom je slučaju na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri je li se poštovao taj potonji zahtjev, uzimajući u obzir, osobito, s jedne strane, činjenicu da je stavak 2. Priloga 2. odluci iz kolovoza 2014. izričito predviđao mogućnost prijenosa ili „ponovnog prenošenja” određenih dijelova aktive i pasive između društava Novo Banco i BES i, s druge strane, svojstvo poduzetnika vjerovnika o kojem je riječ u predmetu C-500/22.

Načelo pravne sigurnosti

- 128 Kad je riječ o navodnoj povredi načela pravne sigurnosti, čiji su zahtjevi navedeni u točki 95. ove presude, valja istaknuti da, u skladu s člankom 2. sedmom alinejom Direktive 2001/24 svrha je mjera restrukturiranja očuvati ili obnoviti financijsko stanje kreditne institucije, a mogle bi utjecati na ranije stečena prava trećih strana, uključujući i mjere koje obuhvaćaju mogućnost smanjenja potraživanja. Te mjere proizvode učinke u skladu sa zakonodavstvom države članice u kojoj su donesene u cijeloj Uniji bez ikakvih dodatnih formalnosti, uključujući u odnosu na treće strane u drugim državama članicama, u skladu s člankom 3. stavkom 2. te direktive.
- 129 Budući da je nesporno da su odluka iz kolovoza 2014. i one od 29. prosinca 2015. mjere restrukturiranja u smislu Direktive 2001/24, donesene u skladu s RGICSF-om, kojima je provedeno sortiranje između elemenata aktive i pasive nesolventne kreditne institucije, vjerovnici u glavnim postupcima mogli su očekivati da se određene odgovornosti, kao što su one koje proizlaze iz pogrešnih predugovornih informacija koje je pružilo društvo BES, o kojima je riječ u glavnom postupku u predmetu C-499/22, ili određene moguće obveze, poput onih koji su predmet glavnih postupaka u predmetima C-498/22 i C-500/22, neće prenijeti na prijelaznu banku o kojoj je riječ. Osim toga, iz Priloga 2. stavka 1. točke (b) podtočke (v) odluke iz kolovoza 2014. proizlazi da u imovini BES-a ostaju „sve odgovornosti ili [sve] moguće obveze, osobito one koje proizlaze iz prijave ili povrede odredbi regulatornih, kaznenih ili upravnih odluka”.
- 130 S obzirom na navedeno i kao što je to navedeno u točki 118. ove presude, na temelju odluke iz kolovoza 2014. društvo BES lišeno je tražbine o kojoj je riječ u predmetu C-500/22, jer je ta tražbina retroaktivno postala dio pasive društva BES-a tek na temelju odluka od 29. prosinca 2015., u skladu s relevantnim odredbama RGICSF-a.
- 131 Međutim, kao što je to Sud istaknuo, načelu pravne sigurnosti protivi se retroaktivna primjena novog pravila, osim ako to zahtijeva cilj od općeg interesa i kad su legitimna očekivanja zainteresiranih osoba propisno poštovana (presuda od 25. siječnja 2022., VYSOČINA WIND, C-181/20, EU:C:2022:51, t. 49. i 59.).
- 132 U tom pogledu, retroaktivna izmjena identiteta dužnika tražbine o kojoj je riječ u predmetu C-500/22 može se razumno opravdati ciljem od općeg interesa koji se sastoji od osiguranja stabilnosti bankovnog sustava i izbjegavanja sistemskog rizika. S obzirom na elemente navedene u točki 127. ove presude, nije isključeno da su legitimna očekivanja vjerovnika u tom predmetu bila propisno poštovana, što je u svakom slučaju na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri.

Članak 38. Povelje i članak 6. stavak 1. Direktive 93/13

- 133 Konačno, valja razmotriti pitanja suda koji je uputio zahtjev, postavljena u predmetima C-498/22 i C-499/22, koja se odnose na usklađenost predmetnih mjera restrukturiranja i priznavanja njihovih učinaka u državi članici domaćinu sa zaštitom potrošača.
- 134 Kao prvo, kad je riječ o predmetu C-499/22, valja istaknuti da se ta pitanja odnose isključivo na tumačenje članka 38. Povelje, koji određuje da politike Unije osiguravaju visoku razinu zaštite potrošača. Međutim, sud koji je uputio zahtjev ne pojašnjava imaju li klijenti društva Novo Banco, koji su pokrenuli postupak u tom predmetu, svojstvo potrošača na temelju pravnog akta Unije na temelju kojeg bi, ako je primjenjivo, mogli imati prava.

- 135 U tim okolnostima, odgovor na taj dio trećeg pitanja značio bi davanje savjetodavnog mišljenja o hipotetskom pitanju, protivno zadaći koja je Sudu povjerena u okviru pravosudne suradnje uspostavljene člankom 267. UFEU-a (vidjeti u tom smislu presudu od 22. veljače 2022., *Stichting Rookpreventie Jeugd i dr.*, C-160/20, EU:C:2022:101, t. 84. i navedenu sudsku praksu).
- 136 Suprotno tomu i kao drugo, drukčije vrijedi kad je riječ o glavnom postupku u predmetu C-498/22. Naime, iz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da u okviru tog spora osoba C. F. O. zahtijeva, kao potrošač na temelju Direktive 93/13, retroaktivni povrat neosnovano plaćenih iznosa na temelju „odredbe o najnižoj kamatnoj stopi” koja je u sudskom postupku proglašena nepoštenom, a koja se nalazi u ugovoru o hipotekarnom zajmu koji je ta osoba prvotno sklopila s društvom BES Španjolska i koji je prenesen na društvo Novo Banco na temelju mjera restrukturiranja, kako su priznate u Španjolskoj. Konkretnije, osoba C. F. O. tvrdi da, s obzirom na tumačenje članka 6. stavka 1. Direktive 93/13 koje je Sud dao u presudi od 21. prosinca 2016., *Gutiérrez Naranjo i dr.* (C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980), nepoštenost „odredbe o najnižoj kamatnoj stopi” dovodi do restitucijskog učinka za sve iznose koje je neosnovano platila na temelju te odredbe, a čije vraćanje mora snositi društvo Novo Banco.
- 137 U tom pogledu valja podsjetiti na to da obveza osiguravanja visoke razine zaštite potrošača u politikama Unije, kako proizlazi iz članka 38. Povelje, vrijedi osobito za provedbu Direktive 93/13 (vidjeti u tom smislu presudu od 19. prosinca 2019., *Bondora* C-453/18 i C-494/18, EU:C:2019:1118, t. 40.).
- 138 Stoga, uzimajući u obzir prirodu i važnost javnog interesa na kojem se zasniva zaštita potrošača, Direktiva 93/13 državama članicama nalaže da moraju osigurati primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje korištenja nepoštenih odredbi u ugovorima između trgovaca i potrošača. U tu svrhu nacionalni sudovi moraju izuzeti iz primjene nepoštene odredbe kako one ne bi imale obvezujuće učinke na predmetnog potrošača, osim ako se on tomu ne protivi (presuda od 15. lipnja 2023., *Bank M.* (Posljedice poništenja ugovora), C-520/21, EU:C:2023:478, t. 56. i navedena sudska praksa).
- 139 Ugovornu odredbu koja je proglašena nepoštenom valja smatrati, u načelu, kao da nikada nije postojala, tako da ne može imati učinak u odnosu na potrošača o kojem je riječ. Prema tome, sudsko utvrđenje nepoštenosti takve ugovorne odredbe mora, u načelu, imati za posljedicu ponovnu uspostavu pravne i činjenične situacije u kojoj bi se potrošač nalazio da navedene ugovorne odredbe nije ni bilo (presude od 21. prosinca 2016., *Gutiérrez Naranjo i dr.*, C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980, t. 61. i od 15. lipnja 2023., *Bank M.* (Posljedice poništenja ugovora), C-520/21, EU:C:2023:478, t. 57.).
- 140 U tom pogledu Sud je pojasnio da obveza nacionalnog suda da izuzme iz primjene nepoštenu ugovornu odredbu kojom se nalaže plaćanje iznosa za koje se uspostavilo da su neosnovani, ima, u načelu, odgovarajući restitucijski učinak u odnosu na te iznose, s obzirom na to da bi nepostojanje takvog učinka moglo dovesti u pitanje preventivni učinak koji se člankom 6. stavkom 1. Direktive 93/13, u vezi s njezinim člankom 7. stavkom 1., želi pridati utvrđenju nepoštenosti odredaba sadržanih u ugovorima koje je prodavatelj robe odnosno pružatelj usluge sklopio s potrošačima (presuda od 15. lipnja 2023., *Bank M.* (Posljedice poništenja ugovora), C-520/21, EU:C:2023:478, t. 58. i navedena sudska praksa).
- 141 Međutim, unatoč tim načelnim utvrđenjima, Sud je također utvrdio da zaštita potrošača nije apsolutna (vidjeti u tom smislu presudu od 21. prosinca 2016., *Gutiérrez Naranjo i dr.*, C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980, t. 68.).

- 142 Nadalje, iako je Sud utvrdio da postoji očit javni interes u osiguranju snažne i dosljedne zaštite ulagača i vjerovnika u cijeloj Uniji, ne može se smatrati da taj interes u svim okolnostima prevladava nad općim interesom osiguravanja stabilnosti financijskog sustava (vidjeti u tom smislu presude od 8. studenoga 2016., *Dowling i dr.*, C-41/15, EU:C:2016:836, t. 54. i od 5. svibnja 2022., *Banco Santander (Sanacija banke Banco Popular)*, C-410/20, EU:C:2022:351, t. 36.).
- 143 Međutim, kao što je to utvrđeno u točki 120. ove presude, donošenje mjera restrukturiranja i priznavanje njihovih učinaka u državi članici domaćinu, kako proizlaze iz Direktive 2001/24, odgovaraju cilju od općeg interesa koji Unija slijedi, a to je osigurati stabilnost bankovnog sustava i izbjeći sistemski rizik.
- 144 U ovom slučaju, priznavanje učinaka mjera restrukturiranja u državi članici domaćinu, kako proizlaze iz Direktive 2001/24, podrazumijeva zadržavanje odgovornosti i mogućih obveza u imovini društva BES povezanih s preplaćenim kamatama za razdoblje primjene ugovora o hipotekarnom zajmu koje je prethodilo donošenju odluke iz kolovoza 2014. Međutim, zaštita potrošača od primjene nepoštenih odredbi u ugovorima sklopljenima s prodavateljem robe ili pružateljem usluga, kako proizlazi iz članka 6. stavka 1. Direktive 93/13, ne može zanemariti raspodjelu imovinske odgovornosti između nesolventne kreditne institucije i prijelazne banke, kako je ta raspodjela utvrđena u mjerama restrukturiranja koje je donijela matična država članica.
- 145 Naime, ako bi zaštita dodijeljena Direktivom 93/13 svakom potrošaču države članice domaćina, vjerovniku kreditne institucije koja nije ispunila obvezu, dopustila da spriječi priznavanje mjera kojima je matična država članica odlučila o raspodjeli imovinske odgovornosti između te institucije i prijelazne banke, intervencija javnih tijela te države članice, čiji je cilj zajamčiti zaštitu stabilnosti bankarskog sustava, mogla bi biti lišena korisnog učinka u svim državama članicama u kojima kreditna institucija koja propada ima podružnice.
- 146 U tom pogledu valja još pojasniti da, uzimajući u obzir, s jedne strane, cilj koji se nastoji postići tim mjerama, kao i priznavanje njihovih učinaka u drugim državama članicama, a koji se sastoji od izbjegavanja toga da, s obzirom na snažnu integraciju bankarskih tržišta u Uniji, propast kreditne institucije posredno prouzroči sistemsku štetu koja bi utjecala na stabilnost tih tržišta i, općenitije, unutarnjeg tržišta Unije i, s druge strane, postojanje, u ovom slučaju, mjera restrukturiranja koje su donijela portugalska tijela u pogledu društva BES, ovi se predmeti jasno razlikuju od predmeta u kojem je donesena presuda od 21. prosinca 2016., *Gutiérrez Naranjo i dr.* (C-154/15, C-307/15 i C-308/15, EU:C:2016:980).
- 147 S obzirom na sva prethodna razmatranja, na treće pitanje u predmetima C-498/22 i C-499/22, kao i na drugo pitanje u predmetu C-500/22 valja odgovoriti tako da članak 6. stavak 1. Direktive 93/13, u vezi s člankom 38. Povelje, kao i članak 17. te Povelje i načelo pravne sigurnosti treba tumačiti na način da im se ne protivi, u načelu, priznavanje, u državi članici domaćinu, učinaka mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici na temelju Direktive 2001/24 kojima se predviđa osnivanje prijelazne banke i zadržavanje u pasivi kreditne institucije na koju se odnose te mjere obveze plaćanja iznosa dugovanih na temelju predugovorne ili ugovorne odgovornosti.

Troškovi

- 148 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

1. Članak 3. stavak 2. i članak 6. Direktive 2001/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 4. travnja 2001. o restrukturiranju i likvidaciji kreditnih institucija, u vezi s člankom 21. stavkom 2. i člankom 47. prvim stavkom Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kao i načelom pravne sigurnosti,

treba tumačiti na način da im se:

ne protivi to da, u slučaju neobjavlivanja koje je predviđeno u članku 6. stavku 1. te direktive, sud države članice koja nije matična država članica prizna učinke mjere restrukturiranja koja je donesena u odnosu na kreditnu instituciju prije pokretanja postupka pred tim sudom i kojom se djelomično prenose obveze i odgovornosti potonje na prijelaznu banku.

2. Članak 3. stavak 2. Direktive 2001/24, u vezi s člankom 47. prvim stavkom Povelje o temeljnim pravima i načelom pravne sigurnosti,

treba tumačiti na način da se:

pojedinci ne mogu pozvati na načelo zaštite legitimnih očekivanja u odnosu na prijelaznu banku koja je privatnopravno tijelo koje nema ovlasti koje odstupaju od općeg prava, osnovanu na temelju mjere restrukturiranja kreditne institucije čiji su oni prvotno bili klijenti, kako bi tražili da se utvrdi odgovornost te prijelazne banke na temelju predugovornih i ugovornih obveza povezanih s ugovorima koji su prethodno sklopljeni s tom kreditnom institucijom. Sama okolnost da je tu kreditnu instituciju radi privatizacije privremeno kontroliralo tijelo javne vlasti ne može pretvoriti tu kreditnu instituciju, koja djeluje na konkurentnom tržištu bankarskih i financijskih usluga, u nacionalno upravno tijelo.

3. Članak 6. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim odredbama u potrošačkim ugovorima, u vezi s člankom 38. Povelje o temeljnim pravima, kao i člankom 17. te Povelje i načelo pravne sigurnosti,

treba tumačiti na način da im se:

ne protivi, u načelu, priznavanje, u državi članici domaćinu, učinaka mjera restrukturiranja donesenih u matičnoj državi članici na temelju Direktive 2001/24 kojima se predviđa osnivanje prijelazne banke i zadržavanje u pasivi kreditne institucije na koju se odnose te mjere obveze plaćanja iznosa dugovanih na temelju predugovorne ili ugovorne odgovornosti.

Potpisi